

Beretninger og historier om RAF-grave i Jylland.

Her lidt om baggrunden for tilblivelsen af hæfter og skrifter omhandlende allierede flyvergrave: Gennem de senere år er der ved Skarrild Museum etableret mange RAF kontakter - specielt til medlemmer af 57 & 630 Squadrons' Association. Det har bl.a. resulteret i, at grupper af RAF veteraner flere gange har deltaget i den årlige 4. maj mindehøjtidelighed i landsbyen Skarrild.

Tidligere blev der på forskellige tidspunkter afholdt mindehøjtideligheder ved flyvergraven på Skarrild kirkegård. Som det fremgår af mine skrifter, var det fra 1946 – 1971 veteraner fra frihedskampen, der foretog kranselægninger ved krigens mindesmærker her på egnen. Denne tradition "arvede" Hjemmeværnet i 1971. Som næstkommanderende for Hjemmeværnet i Herning, senere chef, deltog jeg i 4. maj mindehøjtidelighederne og kranselægning ved flyvergraven i årene fra 1971.

På et tidspunkt fik Skarrild-Karstoft sit eget museum og lokalhistoriske arkiv. Museet fik domicil i et lille, gammelt hus lige ved siden af kirken og kirkegården med flyvergraven.

Den meget energiske og dygtige leder af museet, nu afdøde Verner Nørgaard Andersen, påbegyndte straks opbygningen af en RAF mindestue. Mange folk på egnen havde haft dele fra den Lancaster, der i august 1944 var styrtet ned ved Sdr. Grene få km fra Skarrild. Store og små flydele og andet kom hurtigt for dagens lys og blev indlemmet i museets samling. Det lykkedes også at få lokale folk til at skrive om deres erindringer vedr. det dramatiske flystyrt.

Ved Verners ihærdige indsats lykkedes det at få etableret omtalte RAF mindestue. Nu kom de nye kommunikationsvidunder, PC og internet, til stor gavn for Verner. På nettet blev det oplyst, at landsbyen Skarrild havde et lille museum, som også rummede en RAF mindestue. Signalet blev opfanget i England af Wing Commander A. J. Wright. Wright satte sig omgående i forbindelse med Verner. Derefter udviklede det sig til, at repræsentanter fra 57 & 630 Squadrons' Association ønskede at besøge Skarrild for at deltage i mindehøjtidelighederne afholdt for at ære deres omkomne eskadrillekammerater. I den forbindelse henvendte Verner sig til undertegnede med en anmodning om at være med til at koordinere og tilrettelægge 5. maj arrangementet, hvor kranselægningen ved flyvergraven var det centrale.

På dette tidspunkt havde jeg i arkivet manuskripter til henholdsvis beretningen om flystyrtet ved Sdr. Grene (ca. 3 km fra mit fødested) samt om Kaj Munks virksomhed på denne egn. Materialet blev stillet til rådighed for museum, menighedsråd og borgerforeningen i Skarrild. Det mindre skrift i A5 størrelse om flyvergraven blev valgt. Men økonomien strakte ikke til at få skriftet lavet hos en bogtrykker.

Som medlem af Hjemmeværnets historiske udvalg ved DST. 27 Herning gik jeg til distriktslederen og tilbød at lave et "mindeskrift", som kunne anvendes ved den årlige HJV 4. maj mindehøjtidelighed. I givet fald kunne hæftet blive trykt på hjemmeværnsskolen i Nymindesgab. Major Nicolajsen godkendte projektet, og der blev fremstillet ca. 600 hæfter, hvoraf Skarrild Museum fik 300 stk. Hæfterne blev uddelt ved årets 5. maj mindehøjtidelighed, hvor også Hjemmeværnet var engageret, hvilket vil fremgå af fremstillede programmer til arrangementet.

Senere blev skriftet om flyvergraven oversat til engelsk, redigeret og trykt af undertegnede. På den måde blev der tradition for, at de engelske gæster hvert år fik et lille skrift, som passede til lejligheden – I år 2005 skriftet om Kaj Munk. I år 2006 blev det til 'Mac Robert's Reply'.

De engelske veteraners besøg i Skarrild udviklede sig til at blive årets begivenhed i landsbyen, hvor veteranerne de første år var indkvarteret hos private. Gennem de senere år boede de alle på "Skarrildhus". Opholdet varede 6 – 8 dage, hvorunder der blev arrangeret forskellige ture m.v. for englænderne. I den forbindelse blev det min opgave at planlægge ekskursioner med besøg ved en række flyvergrave og allierede mindesmærker i det vestjyske. Under planlægningen med tilrettelægning turene opstod ideen til folderne med kirker og flyvergrave. Folderne blev først fremstillet med danske tekster og senere oversat til engelsk.

Gennemførelsen af en tur med de gamle veteraner foregik i private biler. Folkene i Skarrild ville gerne køre med englænderne. Ved et forudgående introduktionsmøde var veteranerne blevet orienteret om turen, og små foldere om dagens besøg blev delt ud. På den måde var deltagerne på forhånd forberedte på, hvad det var, de skulle rette opmærksomheden imod. Ved planlægningen af ekskursionerne blev det for min hustru og mig til ret så mange besøg på kirkegårde og opsøgning af allierede mindesmærker. Materialet er nu forsøgt sammenfattet i skriftet 'Flyvergrave og Krigsmonumenter'. Museet i Skarrild samt nogle få personer har modtaget et eksemplar, bl.a. forsvarsminister Søren Gade, da han var i Skarrild 5. maj 2006. Skriftet er desuden oversat til engelsk, som: 'The Skarrild Cross'. Dette skrift er med særlig dedikation tilegnet RAF Squadron No. 630.

Bekendtskabet med englænderne har yderligere medført, at værtsfolkene i Skarrild har været på besøg i England to gange og deltaget i veteranernes årlige sammenkomst. Der arbejdes aktuelt med at gennemføre en lignende tur til East Kirkby i 2007.

Det har således her været ønskeligt at give en kort orientering om baggrunden for at være beskæftiget med historierne om de allierede flyvergrave. Ofte blev det til på den måde, at det ene førte det andet med sig.

Aktuelt forholder det sig desværre sådan, at jeg på grund af nogle helbredsmæssige problemer har måttet træde ud af det udvalg, som arbejder med arrangementet 5. maj højtideligheden i Skarrild.

Arbejdet med foldere med RAF grave rundt om i Jylland er dog ikke indstillet, ligesom et par nye historiske hæfter er kommet til, hvilket vil fremgå af den samlede oversigt vedrørende foldere, hæfter og andre skrifter.

Arne Mosgaard